

Inhoud

1	Perspectief waarbinnen we werken	2
2	Kenmerken van het ondersteuningsmodel	2
2.1	Vier partners binnen een co-creatief samenwerkingsverband	3
2.2	Planmatig handelen	3
2.3	Leerling-, leerkracht-, en teamgerichte ondersteuning	4
2.3.1	Leerlinggerichte ondersteuning	5
2.3.2	Leerkrachtgerichte ondersteuning	5
2.3.3	School- of teamgerichte ondersteuning	5
2.4	Flexibele inzet: duurtijd, volume, aard/competenties	6
2.5	Expertise - specialisatie en generalisatie	7
3	Samenwerking met ouders en leerlingen	7
3.1	Samenwerking met ouders	8
3.2	Samenwerking met leerlingen	9
4	Samenwerking met andere partners	9
4.1	Welzijns- en gezondheidsdiensten	10
4.2	Partners arbeidsmarkt	10
5	Bronnen en inspiratie	10
5.1	Katholiek Onderwijs Vlaanderen	10
5.2	Webpagina Ondersteuningsmodel	11
5.3	Overlegfora	11

Visie op ondersteuning in het huidige ondersteuningsmodel

Katholiek Onderwijs Vlaanderen biedt met deze tekst een visie, enkele krachtlijnen en principes voor het ondersteuningsmodel. Dit document is complementair met de visie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen op zorgbreed en kansrijk onderwijs en met de visietekst 'Onderwijs voor alle leerlingen in 2025. De wervende kracht van een droom'. De visie op ondersteuning is voortdurend in ontwikkeling. Deze tekst focust alleen op het basis- en secundair onderwijs.

1 Perspectief waarbinnen we werken

Met ingang van 1 september 2017 is in Vlaanderen ter vervanging van het GON, ION en de (pre-) waarborgprojecten het ondersteuningsmodel ingevoerd voor de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon basis- en secundair onderwijs en in centra voor deeltijds beroeps secundair onderwijs. Al meer dan 25 jaar is er ook in Vlaanderen een maatschappelijk debat gaande rond het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Wereldwijd is er de ontwikkeling naar kwaliteitsvol **inclusief onderwijs voor alle leerlingen**, ook leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het VN-Verdrag over de rechten van personen met een handicap (2006), dat ook door ons land werd ondertekend en geratificeerd in 2009, is daarbij richtinggevend. Dit VN-Verdrag vaardigde in 2016 met betrekking tot de realisatie van inclusief onderwijs een belangrijke "General Comment"¹ uit.

Op 1 september 2015 werd het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (M-decreet) ingevoerd. Inclusief onderwijs wordt daarbij de eerste optie voor alle leerlingen. We formuleren 'inclusief onderwijs' zo inclusief mogelijk. Katholiek Onderwijs Vlaanderen doelt op: goed en passend onderwijs voor elke leerling, ongeacht de specifieke onderwijsbehoefte. Dit is een verantwoordelijkheid van elke school. We werken hieraan vanuit een emancipatorisch perspectief in een partnerschapsmodel met alle partijen, met inbegrip van ouders en leerlingen. De bedoeling is dat inclusief onderwijs als hefboom kan fungeren voor de **inclusieve samenleving** waaraan we willen bouwen.

De keuze voor inclusief onderwijs is eveneens gefundeerd in het pedagogisch project van de **Katholieke Dialogeschool**.

2 Kenmerken van het ondersteuningsmodel

- Co-creatief samenwerkingsverband
- Planmatig handelen
- Leerling-, leerkracht-, en teamgerichte ondersteuning
- Flexibele inzet: duurtijd, volume en expertise/competenties
- Specialisatie versus generalisatie

¹ General comment n° 4 on the right to inclusive education art 24 (september 2016):

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/GC.aspx> (http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/4&Lang=en)

2.1 Vier partners binnen een co-creatief samenwerkingsverband

De vier partners van het co-creatief samenwerkingsverband zijn:

- Gewoon onderwijs
- Buitengewoon onderwijs
- CLB
- Pedagogische begeleidingsdienst

Deze partners tekenen in nauw overleg met de betrokken ouders ondersteuning op maat uit.

Co-creatie binnen een ondersteuningsnetwerk betekent dat de vier partners vanuit hun eigen expertise invloed hebben op ondersteuningstrajecten van leerlingen en leraren. Belangrijk in deze co-creatie zijn dialoog, een inclusieve grondhouding, gedragenheid, enthousiasme, daadkracht en focus op resultaat.

Voorwaarden voor een succesvolle co-creatie binnen het ondersteuningsnetwerk zijn:

- Gelijkwaardigheid van de deelnemers,
- Wederkerigheid,
- Openheid en vertrouwen.

Elk van deze vier partners heeft een eigen rol binnen de samenwerking. De regie ligt in handen van de gewone school.

2.2 Planmatig handelen

Scholen leggen afspraken over de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in fase 2 en 3 van het zorgcontinuüm vast in een plan:

- In zorgfase 2 hebben we het in deze context over leerlingen waarvoor het CLB een HGD-traject doorlopen heeft dat leidde tot het opmaken van een gemotiveerd verslag².
- In zorgfase 3 hebben we het over leerlingen met een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs of een individueel aangepast curriculum (IAC) in het gewoon onderwijs.

Binnen Katholiek Onderwijs Vlaanderen hanteren we volgende begrippen:

- Leerlingen in het gewoon onderwijs die een gemeenschappelijk curriculum volgen (al dan niet met een gemotiveerd verslag):
 - Basisonderwijs: zorgplan, met rubriek 'ondersteuning' als een ondersteuningsvraag voor de leerling is gesteld
 - Secundair onderwijs: begeleidingsplan, met rubriek 'ondersteuning' als een ondersteuningsvraag voor de leerling is gesteld
- Leerlingen met een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs, die in het gewoon onderwijs een individueel aangepast curriculum³ volgen:
 - Basisonderwijs: **IAC-plan**
 - Secundair onderwijs: **IAC-plan**
- Leerlingen die les volgen in het buitengewoon onderwijs⁴:
 - Buitengewoon basisonderwijs: **handelingsplan**
 - Buitengewoon secundair onderwijs: **handelingsplan**

² www.prodiagnostiek.be

³ [Handleiding: de realisatie van kwaliteitsvolle individueel aangepaste curricula](#)

⁴ Katholiek Onderwijs Vlaanderen ontwierp een affiche en schreef een nota over het realiseren van handelingsplanning in het buitengewoon onderwijs.

In deze tekst focussen we ons verder op het planmatig handelen in de context van de gewone school. We vertrekken hierbij van volgende uitgangspunten:

- Alle afspraken worden opgenomen in het plan. De school gewoon onderwijs bepaalt vrij de vorm hiervan, maar het bevat ten minste het volgende:
 - De doelen zijn concreet en transparant (“to the point”, van wenselijk naar haalbaar);
 - De doelen sluiten aan bij de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van zijn ouders en leerkrachten, zoals die via het HGD-traject tot stand kwamen;
 - Nieuwe maatregelen in verschillende fasen van het zorgcontinuüm (met inbegrip van de aard, de frequentie en de duur van de ondersteuning door de ondersteuner) met plan van aanpak: wie doet wat, waar, op welke manier, wanneer?
- Het gewoon onderwijs is verantwoordelijk voor het plan en bepaalt het tempo, in constructieve samenwerking met alle betrokkenen. Als een ondersteuningsvraag is gesteld, wordt in de rubriek ‘ondersteuning’ van het zorg- of begeleidingsplan of IAC-plan de inbreng, opdracht en rol van de ondersteuner geëxpliciteerd.
- Het gewoon onderwijs is penhouder en heeft dus lees- en schrijfrecht in het dossier van de leerling. De scholen gewoon onderwijs verlenen aan de ondersteuners en in casu pedagogisch begeleiders competentieontwikkeling sowieso leesrecht voor de leerlingen die ze ondersteunen. Leesrecht kan worden uitgebreid tot schrijfrecht in onderlinge samenspraak⁵.
- Een goed plan is afgestemd. Het draagt bij tot en weerspiegelt het proces dat door alle betrokken partijen gelopen wordt in functie van het optimaliseren van het leer- en ontwikkelingsproces van deze leerling, in deze klas, in deze school.
- Een plan is ambitieus en dynamisch. We geloven in het ontwikkelpotentieel van elke leerling, elke leerkracht en het schoolteam.
- Een goed plan is voortdurend in ontwikkeling. Alle actoren evalueren het plan regelmatig en sturen bij waar nodig.

Twee elementen zijn specifiek aan een IAC:

- Er wordt voor deze leerling gewerkt met doelen op maat waarbij het gemeenschappelijk curriculum het uitgangspunt blijft, maar niet alle doelen moeten op hetzelfde beheersingsniveau of op hetzelfde tempo behaald worden. IAC-trajecten worden bovendien gekenmerkt door een hogere intensiteit aan overleg tussen alle betrokken partijen.
- In principe verwerven deze leerlingen geen gewone certificering (zijnde getuigschrift basisonderwijs of oriënteringsattesten, getuigschriften, diploma ... in het secundair onderwijs).

2.3 Leerling-, leerkracht-, en teamgerichte ondersteuning

De geboden ondersteuning in een gewone school kan, naargelang de ondersteuningsvraag, leerkracht-, team- of leerlinggericht zijn en moet steeds voelbaar zijn tot op de klasvloer. Het ondersteuningsmodel legt de nadruk op leerkracht- en teamgerichte ondersteuning zonder leerlinggerichte ondersteuning uit het oog te verliezen.

Elke aanmelding voor ondersteuning vertrekt vanuit de specifieke onderwijsbehoeften van een leerling. Je werkt met een ondersteuningscontext die steeds leerling-, leerkracht- en teamgericht is. De aard en de intensiteit van de onderwijsbehoefte bepaalt mee de inzet op leerling-, leerkracht- en teamgerichte ondersteuning.

⁵ <https://privacyopschool.katholiekonderwijs.vlaanderen/>

Elke vorm van ondersteuning moet erop gericht zijn dat scholen, lerarenteams en leerlingen er op termijn sterker van worden. De ondersteuning:

- Is een dynamisch proces
- Vertrekt van de brede basiszorg, verhoogde zorg en het pedagogisch klimaat in functie van de realisatie van inclusief onderwijs;
- Is gericht op het versterken van de handelingsbekwaamheid en competenties van het schoolteam/de betrokken leerkrachten en is trans-disciplinair;
- Is verbindend
- Is universeel: hoe kan tegemoetgekomen worden aan de noden van één of meerdere leerlingen uit de groep?
- Verloopt in co-creatie - wederkerig - vanuit een participatief model.

2.3.1 *Leerlinggerichte ondersteuning*

Bepaalde onderwijsbehoeften zijn zo specifiek dat het nodig is om bijkomende of handicapspecifieke expertise op leerlingenniveau in te zetten. Sommige onderwijsbehoeften zijn van dien aard dat de leerling best gebaat is bij een geïndividualiseerde aanpak. Bij leerlinggerichte ondersteuning concentreren de acties zich op het werken met de leerling zelf. De leerling wordt ondersteund zodat hij/zij zo zelfstandig mogelijk kan participeren aan het onderwijsleerproces en het schoolleven.

Inzet op leerlingenniveau gebeurt steeds in overleg en samenspraak met de betrokken leerkracht(en) en het team.

2.3.2 *Leerkrachtgerichte ondersteuning*

Vanuit de onderwijsbehoeften van leerlingen worden de ondersteuningsnoden van leerkrachten en schoolteams in kaart gebracht.

Leerkrachtgerichte ondersteuning wordt geboden:

- Als vorm van ondersteuning voor onderwijs- en ondersteuningsbehoeften waaraan best tegemoetgekomen wordt via ondersteuning van de leerkracht(en), bijv. klasmanagement, binnenklasdifferentiatie, team- of co-teaching, herstelcirkel bij conflict in de klas...
- In het verlengde van leerlinggerichte ondersteuning om de handelingsbekwaamheid van de leerkracht te versterken en/of om handelingsverlegenheid weg te nemen, bijv. bij structuur bieden aan een leerling met ASS, duidelijke gedragsregels stellen in de klas, universeel ontwerp van lessen (UDL: Universal Design for Learning), orthodidactische inzichten, kennis van hulpmiddelen...
- Voor leerlingen in het gewoon onderwijs die een HGD-traject hebben doorlopen en voldoen aan criteria 'opmaak gemotiveerd verslag' waarvan ouders geen gemotiveerd verslag willen, maar die een duidelijke nood aan ondersteuning hebben kan de school leerkrachtgerichte ondersteuning inzetten.

2.3.3 *School- of teamgerichte ondersteuning*

De ondersteuners bouwen verder op het zorgbeleid dat de school gewoon onderwijs al heeft uitgebouwd. Om goed en passend onderwijs voor elke leerling te voorzien bouwt een school een zorgcontinuüm uit. Binnen de uitbouw van dit zorgcontinuüm gaat de school samen met de leraar of leraren, de ouders en het CLB na welke ondersteuning een leerling met specifieke onderwijsbehoeften nodig heeft om optimaal te ontwikkelen. De uitrol van het ondersteuningsmodel met de oprichting van ondersteuningsnetwerken schrijft zich in binnen de uitwerking van het zorgcontinuüm.

Wanneer bij de ondersteuning van een leerling verschillende personeelsleden, andere leerlingen en/of meerdere stakeholders betrokken zijn, dan kan het aangewezen zijn om meer of expliciet in te zetten op school- of teamgerichte ondersteuning.

De focus van school- of teamgerichte ondersteuning is te groeien naar meer inclusief onderwijs, het in praktijk brengen van kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen.

2.4 Flexibele inzet: duurtijd, volume, aard/competenties

Ondersteuning is flexibel en op maat.

Waarom ondersteuning flexibel inzetten? Het algemene doel is: scholen op weg helpen naar (meer) inclusie, empowerment & duurzame verandering. Dit is een proces. Het gaat over: mindset ombuigen, diversiteitsdenken, participatie van de leerlingen verhogen, barrières ontdekken, benoemen en wegwerken, reflecteren op huidig handelen, ... Een flexibele inzet van ondersteuning moet ertoe bijdragen dat scholen hun deskundigheid verder kunnen ontwikkelen.

Ondersteuning moet flexibel kunnen inspelen op (wijzigingen) in onderwijs- en/of ondersteuningsbehoefte. Dit is geen opdracht voor de ondersteuners alleen. Ondersteuners moeten de nodige vaardigheden hebben om de andere partners hierin te betrekken. In eerste instantie is het een zaak van de school. Er is een mandaat nodig om als ondersteuner aan de slag te gaan om verandering teweeg te brengen. Wat heb je nodig om in dialoog te kunnen treden? De specifieke onderwijsbehoefte van de leerling en de leervraag van de leerkracht(en). De specifieke onderwijsbehoefte van de leerling vormen de basis van de ondersteuningsvraag. Om hieraan tegemoet te komen vertrekken we van de leervraag van de leerkracht(en): “Wat heb ik als leerkracht, met mijn kwaliteiten, in deze klas, binnen deze context, met deze leerling nodig om tegemoet te komen aan de specifieke onderwijsbehoefte van de leerling?”.

Flexibiliteit in opstart en duurtijd: de periode waarin ondersteuning door ondersteuners wordt voorzien is flexibel, alsook het moment waarop een ondersteuning start. Ondersteuning duurt “zo lang als nodig en niet langer dan nodig”: eens de ondersteuning is opgestart, zal regelmatig overlegd worden om te bekijken of verdere ondersteuning nodig blijft, steeds in verhouding tot wat de school in fase 0 en 1 doet.

Flexibiliteit in hoeveelheid of intensiteit: het aantal keren en/of uren waarin binnen een bepaalde periode in ondersteuning wordt voorzien. Ondersteuning kan worden onderbroken en later opnieuw worden opgestart. Het is niet noodzakelijk een nieuwe ondersteuningsvraag te stellen aan het zorgloket⁶ zo lang er geen nieuw of gewijzigd (gemotiveerd) verslag is. Het ondersteuningsnetwerk vraagt in samenspraak met de school/CLB/ouders de redenen van heropstart en kijkt hoe intens ondersteuning opnieuw nodig is. Soms kan één gesprek, één observatie, één ondersteuningsmoment opnieuw de nodige ademruimte geven. Soms zal een meer frequente en diepgaande ondersteuning opnieuw nodig zijn. Doelgericht werken blijft ook binnen een heropstart de regel.

⁶ Bij de operationalisering van het ondersteuningsmodel installeerden de ondersteuningsnetwerken een zogenaamd zorgloket. Het zorgloket is een laagdrempelig en toegankelijk aanmeldpunt waar scholen terecht kunnen met ondersteuningsvragen.

Flexibiliteit in aard en inzet van competenties: flexibiliteit in de gerichtheid (leerling, leerkracht, school, zie hoger); flexibiliteit in de aanpak van de ondersteuner (wat de ondersteuner precies doet, welke werkvormen ingezet worden bij ondersteuning); flexibiliteit in de competenties die bij de ondersteuning worden ingezet. Binnen de flexibiliteit is het evenwicht tussen leerling- en leerkrachtgericht ondersteunen de basis.

2.5 Expertise - specialisatie en generalisatie

Het uitgangspunt is dat elke ondersteuningsvraag een specifieke aanpak op maat verdient.

Als algemene competenties voor iedere ondersteuner stellen we kennis en vaardigheden met betrekking tot het volgende voorop:

- Visie op inclusie en Inclusieve grondhouding
- Verbindend communiceren en samenwerken
- Visie op ondersteuning
- UDL
- M-cirkel
- Handelingsgericht werken (HGW), zorgcontinuüm, redelijke aanpassingen
- GOL(L)D-concept (Gericht Ondersteunen van Leraren in het Leren omgaan met Diversiteit)
- Aan de slag gaan met leerplannen en specifieke focus op IAC

Ook is er nood aan gespecialiseerde, handicap-specifieke expertise.

Er is gespecialiseerde knowhow en expertise nodig om de impact van de specifieke ondersteuningsbehoefte, handicap of beperking op de participatie, het leren en de ontwikkeling van de leerling te kunnen zien, te erkennen en hierbij de focus te leggen op de mogelijkheden en kansen. Deze handicapspecifieke kennis moet waar nodig gegarandeerd zijn en zich ook blijvend kunnen ontwikkelen. Hierbij zijn volgende aandachtspunten van belang:

- Ondersteuningsteams fungeren als lerende netwerken met kennismanagement, professionalisering en casuoverleg;
- Expertise is “up to date” en “evidence-based”; er is ruimte voor specialisatie van (deel) kennis
- Samenwerking en expertisedeling tussen ondersteuningsteams, voorzieningen en relevante partners.

Binnen het perspectief van het realiseren van inclusief onderwijs moet deze expertise steeds verbonden worden met het leren in de gewone school; dit vereist dus kennis van het ‘gewoon, inclusief onderwijs’. Ondersteuningsteams moeten deze expertise, de knowhow en ervaring aanreiken en samenbrengen met de knowhow van de andere partners: scholen, ouders, leerlingen, therapeuten, ... Het gaat steeds om verdiepend, specifiek waar nodig en steeds verder bouwend op wat in de school aan zorgbeleid al aanwezig is.

3 Samenwerking met ouders en leerlingen

Ouders en leerlingen zijn een evenwaardige partner in het vormgeven van de ondersteuning. Ze worden als ervaringsdeskundigen op het overleg rond de ondersteuning uitgenodigd. Er wordt actief ingezet op verbindende samenwerking bij het bespreken en het uittekenen van het ondersteuningstraject.

3.1 Samenwerking met ouders

Binnen het ondersteuningsmodel krijgen ouders van leerlingen een belangrijke plaats toegekend. We benadrukken de betrokkenheid en het partnerschap van ouders⁷, meer specifiek:

- Bij de bepaling van de ondersteuningsnoden, in samenwerking met school en CLB
- Binnen het handelingsgericht diagnostisch traject
- Binnen het overleg over redelijke aanpassingen
- Bij de keuze en afstemming van leerdoelen in het kader van een IAC (individueel aangepast curriculum)

De school heeft de regie in handen. Elke ondersteuningsvraag vertrekt van een leerling in zijn/haar klas- en schoolcontext. De ondersteuning moet een effect hebben op het niveau van de leerling. Ook wordt er leerkracht- en schoolteamgericht gewerkt. Op maat van de context wordt in overleg met de ouders en alle betrokkenen besproken welke vorm van ondersteuning wordt geboden. Voor leerlingen met een (G)V⁸ type 2,4,6, 7 gaat de school samen met het CLB in overleg om een keuze te maken voor een Buo-school die de ondersteuning zal bieden. De uiteindelijke keuze voor de ondersteunende Buo-school ligt bij de ouders.

In de opstartfase wordt steeds met ouders afgestemd. De ondersteuningsvraag en het ondersteuningsaanbod worden verhelderd, besproken, tussentijds geëvalueerd en afgerond wanneer opportuun.

De school en het CLB zijn voor ouders het eerste aanspreekpunt voor algemene informatie over hun kind en over ondersteuning (bv. redelijke aanpassingen). Ouders die een kind hebben met een GV of V dat is aangemeld voor ondersteuning of al ondersteuning krijgt van het ONW, kunnen ook terecht bij het aanspreekpunt van het ONW. Ouders van een kind met een (G)V type 2, 4, 6 of 7 kunnen ook terecht bij de coördinator van de ondersteunende Buo-school type 2, 4, 6 of 7. De contactgegevens van het aanspreekpunt of de coördinator staan duidelijk vermeld op de website van het ONW of de ondersteunende Buo-school. Volgende zaken worden voor ouders verhelderd:

- Vragen over het ondersteuningsmodel;
- Informatie met betrekking tot de verderzetting van ondersteuning voor hun kind;
- Het inlichten van ouders met betrekking tot hun recht tot actieve betrokkenheid bij handelingsgerichte diagnostiek en ondersteuning;
- Wijzen op of inlichten over de decretaal voorziene bemiddelings- en beroepsprocedures: de klachtenprocedure bij het centrum voor leerlingenbegeleiding en de procedure bij de Vlaamse Bemiddelingscommissie.

⁷ De school maakt met de ouders afspraken over onder andere individuele leerlingenbegeleiding. Ze doet dit via de [engagementsverklaring](#) die deel uitmaakt van het schoolreglement. Ze is bedoeld om de ouderbetrokkenheid bij de school te vergroten. Het gaat om wederzijdse afspraken.

⁸ (G)V: (Gemotiveerd) Verslag. Rekening houden met de laatste wijzigingen in de omzendbrief NO/2017/02, <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15071>, meer bepaald "Onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering van wijzigingen aan het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot bepaling van de inhoud van het gemotiveerd verslag en van het attest bij het verslag voor toegang tot een individueel aangepast curriculum in een school voor gewoon onderwijs of tot het buitengewoon onderwijs, wordt de opmaak van het gemotiveerd verslag administratief vereenvoudigd."

Deze informatie is toegankelijk met oog voor verschillende contexten van ouders (bijvoorbeeld ouders met een migratieachtergrond, anderstalige ouders, dove ouders, ouders met lage SES).

3.2 Samenwerking met leerlingen

Het is belangrijk om de leerling, ongeacht zijn leeftijd en specifieke onderwijsbehoeften, steeds zo veel mogelijk te betrekken bij de ondersteuning. Aan welke vorm van ondersteuning heeft de leerling zelf behoefte? Heeft hij/zij nood aan ondersteuning bij het (leren) leren, aan socio-emotionele begeleiding, aan het begrijpen van zijn/haar handicap, enz.? Wie kan best welke ondersteuning bieden: de leerkracht, de zorgcoördinator/leerlingenbegeleider, de ondersteuner, een medeleerling, enz.? Vindt de leerling het oké dat de ondersteuner in de klas ondersteuning biedt, op welke manier wel en wat liever niet? Heeft de leerling ook behoefte aan ondersteuningsmomenten buiten de klas? Wanneer wel, wanneer niet, door wie? Vindt de leerling dat klasgenoten mogen geïnformeerd of betrokken worden bij de ondersteuning? Er zijn nog tal van vragen die naar boven kunnen komen wanneer met de leerling de ondersteuningsvraag besproken wordt.

Over inspraak van leerlingen bestaat er eveneens een wettelijk kader. De leeftijd van de leerling speelt hierbij een rol. Vanaf 18 jaar is er algemene meerderjarigheid. Op die leeftijd is men bekwam tot alle handelingen van het burgerlijk leven. Dit geldt niet voor minderjarigen. Zij worden in principe vertegenwoordigd door de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen. Vanuit de gewijzigde visie op het kind als drager van rechten en plichten, krijgt de minderjarige evenwel meer mogelijkheden om zijn rechten zelfstandig uit te oefenen. De leeftijdsgrens wordt in dit kader vaak bepaald op 12 jaar. Zo stelt het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp dat de minderjarige van twaalf jaar of ouder wordt vermoed in staat te zijn tot een redelijke beoordeling van zijn belangen⁹. Vanaf 12 jaar moeten jongeren ook instemmen met de begeleiding door het CLB, hebben ze toegang tot het multidisciplinair dossier en hebben ze het recht om de overdracht van gegevens te verhinderen.

In het kader van het ondersteuningsmodel kunnen we ook deze leeftijdsgrens van 12 jaar hanteren. Tot de leeftijd van 12 jaar beslissen de ouders, het CLB en de school samen over de vraag of er ondersteuning wordt aangevraagd. Kinderen jonger dan 12 jaar hebben wel het recht om uitleg te krijgen. Vanaf 12 jaar heeft de leerling inspraak bij elk overleg rond de ondersteuning.

4 Samenwerking met andere partners

Door in te zetten op inclusief onderwijs streven we ook naar een plaats in een inclusieve maatschappij. Inclusief onderwijs heeft een sleutelpositie in het openen van deuren in alle andere facetten van het leven zoals vrije tijd, werk en wonen. Voor een zo kwalitatief mogelijke ondersteuning is het nodig dat de co-creatieve partners binnen het ondersteuningsmodel samenwerken met andere partners. Het CLB heeft een draaischijffunctie, de gewone school heeft de regie. CLB en school, ouders en leerling brengen samen het netwerk van mogelijke, andere partners in kaart. Andere partners informeren ook rond mogelijke partners. In co-creatie en in open en transparante

⁹ Op de website <http://www.tzitemzo.be/> vind je informatie over de rechten van minderjarigen, uitgelegd op maat van kinderen, jongeren, professionelen, leerkrachten en ouders.

communicatie met alle partners wordt eenieders inzet bekeken. De school zet het samenwerkingsproces in gang.

We focussen hier meer specifiek op partners binnen de welzijns- en gezondheidssector en binnen de arbeidsmarkt.

4.1 Welzijns- en gezondheidsdiensten

Om te kunnen participeren aan onderwijs hebben sommige leerlingen ondersteuning nodig op meerdere domeinen: ADL¹⁰-assistentie, hulpmiddelengebruik, therapeutische behandeling, medische of verpleegkundige zorg, specifieke verzorging, ondersteuning in functie van mobiliteit, opvoedkundige ondersteuning, socio-emotionele ondersteuning, psychologische begeleiding, ...

De nodige ondersteuning overstijgt hierbij wel eens het doel, de structuur, de expertise en de middelen van onderwijs (van scholen, CLB en ondersteuningsnetwerken).

Een meer gestructureerde samenwerking tussen onderwijs en welzijn- en gezondheidsdiensten biedt ongetwijfeld opportunititeiten in functie van het realiseren van inclusief onderwijs.

Er zijn leerlingen die een beroep doen op een multifunctioneel centrum (MFC), anderen worden behandeld vanuit een centrum voor ambulante revalidatie. (CAR). We onderzoeken hoe in de toekomst de persoonsvolgende financiering (welzijn) kan worden ingezet ter bevordering van de participatie aan onderwijs.

We pleiten voor een regelgeving die een complementaire samenwerking niet in de weg staat.

4.2 Partners arbeidsmarkt

Om leerlingen met een GV of V op een goede manier te laten participeren aan stages, werkplekieren en gesimuleerde werkomgevingen, is samenwerking met de arbeidsmarkt vaak noodzakelijk. In dat kader heeft Katholiek Onderwijs Vlaanderen een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met VDAB. In deze overeenkomst is o.a. opgenomen dat het van belang is om te streven naar een meer inclusieve samenleving, enerzijds door een meer inclusief onderwijs, anderzijds een sterkere inclusie binnen VDAB- opleidingen, arbeidsbemiddeling en arbeidsmarkt.

Daarnaast werkt Katholiek Onderwijs Vlaanderen ook samen met de sociale economie, bv. maatwerkplaatsen.

5 Bronnen en inspiratie

5.1 Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- De rol van de pedagogisch begeleiders competentieontwikkeling in de ondersteuningsnetwerken 2018-06-04
- Visie 'Onderwijs voor alle leerlingen in 2025. De wervende kracht van een droom', RvB_2018_046

¹⁰ ADL: Algemene Dagelijkse Verrichtingen zoals eten, drinken, medicijnen nemen, naar het toilet gaan, beweging, stappen, op een stoel gaan zitten en weer opstaan, lichamelijke hygiëne, e.d.

- Vademecum zorgbreed en kansrijk onderwijs - bouwen aan een school voor iedereen.

5.2 Webpagina Ondersteuningsmodel

- Berichten verschijnen in de nieuwsbrieven

5.3 Overlegfora

- Steunteam OM
- Taskforce OM
- Lerend Netwerk OM

